

AZ ÁLLAMI SZABÁLYOZÁS ÉS A KERESKEDŐI SZABADSÁG VISZONYA A SPECIÁLIS KERESKEDELEM TERÜLETÉN

Ébert László¹

Bevezetés

A rendszerváltás előtt a haditechnikai eszközök, fegyver, lőszer és robbanóanyag külkereskedelme hosszú ideig csak egy vállalat, a TECNIKA Külkereskedelmi Vállalat tevékenységére korlátozódott. Az idő előre haladtával a külkereskedelmi tevékenység további néhány vállalatra terjedt ki.

A „TKV-monopólium” csökkenésével, más állami cégek is jogot kaptak arra, hogy ezen szűk kereskedelmi szegmensben dolgozhassanak. Ilyen állami vállalatok voltak, például a Ferrunion, a NIKEX, az Elektromipex, az Elektromodul, a Budavox, az Indusztrialexport. Ma már megállapítható, hogy az említett vállalatok ebben a speciális tevékenységi körben, szinte minden esetben valamilyen párt, illetve állami határozat gyakorlati végrehajtói voltak. Természetesen volt azért lehetőség „saját” kezdeményezésű speciális külkereskedelem végzésére is, azonban egy rendkívül szigorúan ellenőrzött politikai engedélyezési rendszer keretében.

A rendszerváltás a nagy állami monopóliumokat megszüntette. A külkereskedelem liberalizációja lehetővé tette, hogy – megfelelő feltételek megléte esetén – magáncégek és vállalkozók, azzal foglalkozzanak, amiben fantáziát és üzleti lehetőséget látnak. Azonban, a haditechnika, fegyver- lőszer és robbanóanyagok, kettős rendeltetésű eszközök vonatkozásában tehát a speciális külkereskedelemben az állami szigor nem csökkent, hanem csak átalakult.

Jelen cikkemben az 1991 és 2004. május 1. között érvényes szabályozó rendszer néhány problémájával, valamint a már kibocsátott – új rendelet elemzésekor felmerült néhány gondolattal kívánok foglalkozni. Cikkemnek nem feladata az egyes kormányrendeletek teljes körű átfogó jogi értelmezése, illetve magyarázata.

¹ Ébert László okl. közgazdász-mérnök igazságügyi szakértő, doktorandusz.

I. A 2004. május 1-ig érvényes szabályozó rendszer

1990-ben a gazdasági vezetés egy nagyon nehéz feladat megoldása előtt állt. A gazdasági liberalizációval egyidőben kellett kialakítani az állam, politikai és gazdasági érdekeit biztosító, de az új szabadpiaci kereskedelmi rendszerbe illeszkedő fegyver-kereskedelmiszabályozást. Az akkori felelős vezetők és munkatársaik megismerkedtek néhány, nyugat-európai országban működő szabályozó rendszerrel, ellenőrzési módozattal, és végezetül megalkották a 2004. május 1-ig érvényes magyar külkereskedelmi engedélyezési rendszert.

Megállapítható, hogy a 112/1990. sz.² és a 48/1991. sz.³ Kormányrendeletek megalkotásával, valamint az ehhez csatlakozó többi rendelettel, egy jól működő és rendkívül szigorú⁴ engedélyezési rendszer lett létrehozva.

Miután a haditechnikai eszközök, fegyver és robbanóanyag külkereskedelmét alapvetően a **48/1991. sz. Kormányrendelet** szabályozta, célszerűnek tartom az ebben a rendeletben meghatározott leglényegesebb fogalmakat és tennivalókat bemutatni ahhoz, hogy a probléma felvetés érthető legyen. Célszerű mindenképp előtt megjegyezni, hogy ez a rendelet kizárólag a Magyar Köztársaság vámtörvényében (**1995. C. törvény**) meghatározott területre és az abban leírt tevékenységi fogalmakra volt érvényes. **(Ez a kiterjesztés 1997-ben történt és tette teljessé a kormányrendeletet).**

a) Az egyik leglényegesebb dokumentum, amivel az ezen a területen dolgozni kívánó szervezetnek rendelkeznie kellett a tevékenységi engedély.

A Magyar Köztársaságban, hasonlóan az Európai Unió tagállamaihoz a külkereskedelem végzése szinte teljes egészében liberalizált. Ez azt jelenti, hogy szinte minden, a nemzetközi áruforgalomban előforduló

² 112/1990. (XII.23.) sz. Korm. Rendelet az áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok kiviteléről illetőleg behozataláról.

³ 48/1991. (III.27.) sz. Korm. Rendelet a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kiviteléről, behozataláról, illetve reexportjáról.

⁴ Glenn E. Bowen, a DLA-Defence Logistic Agency-főnyomozója szerint, a „magyar ellenőrzési és engedélyezési rendszer a spec. kereskedelem területén Európa egyik legszigorúbb rendszere. Ennek jellemzői és hatékonysága még az USA illetékeseit is meglepte.” BUDAPEST-1996.

termék és szolgáltatás szabadon adható és vehető, különösebb megkötés nélkül. Ugyanakkor a törvényalkotó nem feledkezett meg arról, hogy a gazdasági élet meghatározott részében való külkereskedés csakis speciális tudás esetén legyen lehetséges, ellenőrzési kötelezettséget kell felette gyakorolni. Ez természetesen a polgári termékekre is vonatkozott, melyet a minden naptári évben újra módosított **112/1991. sz. rendelet** tartalmazott. Tehát, ha valaki meghatározott területen, pl. energetikai hordozók; arany-ezüst-nemesfémek, majd később a jövedéki törvény⁵ hatálya alá eső termékekkel kívánt kereskedni, akkor „*tevékenységi engedélyt*” kellett kérnie.⁶

A „*tevékenységi engedély*” spec. külkereskedelem területén való megkövetelésének elsődrendű célja az volt, hogy csak olyan szervezetek és vállalkozók tudjanak a piacgazdaság adta relatív szabadság körülményei között a haditechnika és a kettős rendeltetésű eszközök / anyagok külkereskedelmében fellépni, akiknek a szakmai és hatósági ellenőrzése biztosított. Az engedély kiadását megelőzően, az engedélyt kiadó hatóság a kérelmező gazdasági helyzetét, szakembergárdáját és a cég „*megbízhatóságát*” is megvizsgálta.

A tevékenységi engedély kiadása meghatározott időre szólt, (*3 évre*) és mindennemű, a cég életében bekövetkező jelentős változáskor – tulajdonosi kör, székhely, vezetők, stb. – az engedélyt meg kellett újítani. (Az új **16/2004. sz. Kormány rendeletben** ez az engedély már csak **24 hónapra** adható és egyszerűen hosszabbítható).

b) Az ügyleti engedélyezés folyamata: Feltételezve, hogy egy adott cég rendelkezett „*tevékenységi engedéllyel*”, minden egyes ügyletet külön is engedélyeztetni kellett. Itt kell megjegyezni, hogy a kiadott tevékenységi engedély meghatározta még azt is, hogy mely relációban és mivel kereskedhetett az engedélyes.

(Például, ha valakinek lőszerre volt engedélye, nem kereskedhetett híradástechnikával; azaz ha mégis ebben látott üzletet, mindenképp előtte ki kellett egészítenie az engedélyét)!

Egy ügyletben a megvalósítás felé a következő lépés a

⁵ A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásáról szóló 1997. évi CIII. Törvény.

⁶ A gazdasági élet számtalan területén kötelező a „tevékenységi engedély” megszerzése a tevékenység megkezdése előtt, de jelen cikkben ezekkel nem kívánok foglalkozni.

– tárgyalási engedély –

megszerzése volt.

A tárgyalási engedély nem más, mint az engedélyező hatóság által kiállított „*politikai engedély*”, melynek megléte lehetővé teszi, hogy a kérvényező már kötelező érvényű ajánlatot tehessen külkereskedelmi partnerének. Természetesen itt volt egy ellentmondás is, mert „*előzetes*” tárgyalások nélkül ezt az okmányt elkészíteni nem lehetett. Így tehát – de facto – a kérvényezőnek mindennemű engedély nélkül, előzetes tárgyalásokat kellett folytatnia, természetesen saját kockázatára és saját felelősségére, mert különben a kérelmet nem tudta elkészíteni⁷ és nem volt képes marketing tevékenységet folytatni. Ugyanakkor szükséges volt vigyáznia arra is, hogy semmilyen kötelező érvényű ígéretet / ajánlatot a külföldi partner részére nem tehetett.

Ha az engedélyező hatóság⁸ a „*tárgyalási engedély*” kiadását **megtagadta**, akkor további tárgyalásnak, egyeztetésnek nem volt helye.

Ha viszont a cég **megkapta** a „*tárgyalási engedélyt*”, akkor folytathatta a tárgyalásokat és a szerződéskötés előkészítését. Az engedélyező hatóság ebben az okmányban meghatározta, hogy a „*forgalmi engedély*” kézhezvételéhez milyen okmányokkal kell a kérvényezőnek rendelkeznie.⁹

⁷ Ezzel az ellentmondással az engedélyező hatóság tisztában volt!

⁸ Engedélyező hatóság – Haditechnikai Operatív Bizottság,

azaz röviden: HOB

–2004. május 1. után: Haditechnikai Külkereskedelmi Engedélyezési Bizottság,

azaz röviden: HKEB

⁹ A hatóság meghatározhatja: végfelhasználói igazolás, NET-engedély; import-engedély, stb. beszerzésének kötelezettségét.

NET-Nemzetközileg Ellenőrzött Termékek és technológiák; a 61/1991. sz. rendelet alapján kiállított és az adott ügyletre vonatkozó engedély.

Amennyiben a kérvényező rendelkezett az összes előírt és érvényes dokumentummal, akkor lehetőség volt a

– forgalmi engedély –

beszerzésére.

Ez az engedély lehetővé tette a külkereskedelmi magánjogi szerződés megkötését. Természetesen a szerződés sem naturáliában, sem értékben nem térhetett el a „*forgalmi engedélyben*” meghatározottaktól. A „*forgalmi engedély*” egyben maga a kivített / behozatalt biztosító vámokmány is, de ugyanezen „*jogokkal*” bírt a NET-engedély is. Természetesen, ha a „*forgalmi engedély*” kiadásának dátuma és a szerződés tervezett szállítási határideje között valamilyen „*esemény*” következett be, akkor a hatóság az engedélyt azonnali hatállyal vissza is vonhatta !

c) A 48/1991. sz. Kormány Rendelet által szabályozott rendszerrel kapcsolatos gondok, problémák:

Mint már említettem, a magyar kormányzatszervek ezzel a rendkívül szigorú rendszerrel biztosították a spec. külkereskedelem maximális ellenőrzését, az „*állam*” politikai és gazdasági célkitűzéseinek betartását.

Azonban volt néhány tapasztalati probléma, melyen célszerű elgondolkodni:

1. Az említett rendeletben meghatározott haditechnikai, nomenklatúra bizonyos esetekben eltért az EU-ban alkalmazott nomenklatúrától. Ennek az lett az eredménye, hogy voltak olyan termékek, melyek hivatalosan szabadon az országba nem hozhatók be vagy nem vihetők ki, habár Nyugat-Európában (katonai minőségüktől függetlenül) polgári termékként szabadon forgalmazhatók. Sőt, előfordult, hogy egy adott termékhez a Nyugat-európai ország hatósága a magyar fél által előírt okmányt nem tudta a fentiek miatt biztosítani.
2. Az engedélyező hatóság maximálisan tartotta magát az általa meghirdetett elvekhez és szabályokhoz. Ez érthető és természetes is, nem is lehetett és a jövőben sem lehet másképpen. De a „*likeliness*” elvének alkalmazása bizony határozott meglepeté-

seket is okozhat.¹⁰ Bizonyíthatóan előfordult, hogy a magyar félnek kiadott tilalom után EU-s szállító foglalta el a magyar fél kereskedői pozícióját.

3. A rendelet (**48/1991.**) szerint a hatóság havonta egyszer ülésezett. Előfordult, hogy a hatóság nem döntött egy kérdésben, hanem „*elnapolta*” azt. Ekkor állt az ügy, a hatóságot sürgetni nem lehetett, sőt még azt sem lehetett megtudni, illetve befolyásolni, hogy a hatóság hányszor napoljon el egy témát. Ez a „*határidőkben*” megvalósuló határozatlanság sok esetben lehetetlen helyzetbe hozta a kérvényezőt, különös tekintettel arra az esetre, ha a kérvényező egy tenderen óhajtott indulni. Sajnos, a döntésre maximumként előírt **90 nap** a kereskedőt nem egyszer reménytelen helyzetbe hozta.

Ennél a problémakörnél kell megemlíteni azt a tényt is, hogy például az „*elutasításokat*” sok esetben nehéz volt értelmezni. Általában – tudomásom szerint – az érdekeltek a döntéseket másodfokra nem vitték, inkább tudomásul vették azokat.

Minden nehézség és esetleges probléma ellenére ma már megállapítható, hogy a *rendszer váltás után meghozott rendelet beváltotta a hozzá fűzött reményeket, tekintélyt adott a Magyar Köztársaságnak és például szolgált „mások” részére is!*

II. Néhány benyomás és ismerv, az új 2004. 05. 01-től érvényes rendszerről, a 16/2004.¹¹ számú Kormányrendeletéről

Amikor az illetékes kormányzervek a rendszerváltást követő években létrehozták a külkereskedelem ezen speciális ágazatát szabályozó rendeletet, még nem gondoltak arra, hogy relatíve rövid időn belül ezeket a rendelkezéseket az uniós elvárásokhoz kell tovább igazítani.

¹⁰ Likeliness elve = hasonlóság elve, ez azt jelenti, hogy ha egy meghatározott témában az Európai Unió valamelyik tagállama már visszautasította / megtagadta egy engedély kiadását valahová, akkor a magyar hatóság is megtagadja az engedélyezést ebben a témában és relációban.

¹¹ A kormány 16/2004.(II.6.) Kormány rendelete a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivételének behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről.

Az új rendelkezések előkészítésekor már a magyar kormány is csatlakozott néhány, az új rendelet megalkotása szempontjából létfontosságú dokumentumhoz. *Ezek:*

- A Wassenaari Megállapodás a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről;
- Az Európai Uniónak a Fegyverexporttal kapcsolatos Magatartási Kódexe;¹²

2004. májusától a magyar társuló félre nézve kötelező érvényű dokumentum mindezen túl:

- Az **EGK 2913/92/EGK** rendelete a közösségi vámkódex létrehozásáról;
- A **1334/2000 EK** rendelet a kettős rendeltetésű termékek és technológiák export ellenőrzéséről.

Szintén tény, hogy a vámhatárok átrendeződésével a jogalkotónak új fogalmakat is meg kellett alkotnia abból a célból, hogy a szabályozás maximálisan alkalmazkodjon a helyzethez.

Ugyancsak nagyon fontos megjegyezni, hogy az Európai Uniónak **nincsen** mindenkire nézve kötelező érvényű, a haditechnikai termékek kereskedelmét szabályozó egységes irányító rendszere. Minden uniós tagállamnak van saját szabályozási (ellenőrzési) rendszere, de egyben tartja a fentiekben említett közösségi szintű megállapodásokat is.

Habár gyakorlatról még nem beszélhetünk, hiszen a rendelet, (a **16/2004. sz.** új kormányrendelet) csak 2004. május elsejével lépett életbe, ezért csak magát a rendeletet és az iránymutató elveket lehet értelmezni. A gondolatok összegezéséhez nagyon komoly segítséget adott a 2004. 04. 06-án és 2004. 04. 27-én a **GKM**-ben elhangzott konzultáció is.

Cikkemben nem kívánom **„teljes-körüln”** elemezni az új rendeletet, hiszen ezt a gyakorlat hiánya miatt még nem is lehet, csak arra merek vállalkozni, hogy mint a pályán némi elméleti és gyakorlati tapasztalattal rendelkező külkereskedő, összegezzem **első benyomásaimat:**

¹² Angol megnevezés „Code of Conduct on Arms Export”.

II. 1. A rendeletet megalkotó hatóság maximálisan támaszkodott a **48/1991. sz. Kormányrendeletre, megőrizve a nemzeti önálló szabályozás** lehetőségét. A rendelettel is bizonyítást nyert a Magyar Köztársaság alkalmazkodása az Európai Unió; a NATO, és az ENSZ politikai (katonai-biztonsági) elveihez. Az új rendelet megalkotásakor *az alábbi célokat követték a jogalkotók:*

- A korszerűsítés egy új, az EU gyakorlatához jobban illeszkedő terméklista;
- A párhuzamosságok kiküszöbölése;
- Az Európai Unió kereskedelmi rendszerében elfogadott és alkalmazott jogalanyok megnevezése és a tevékenységi fogalmak bevezetése (transzfer, bróker);
- Egyszerűsítés (új, könnyebben használható okmányok megteremtése).

II. 2. Az új rendelet megalkotásával a korábbi szigor nem enyhült. A **háromlépcsős engedélyezési rendszer** sem változott.

Továbbra is *tevékenységi – tárgyalási – majd forgalmi engedély* szükséges egy kereskedelmi ügylet végrehajtásához.¹³ Az utóbbi két okmány beszerzésének és meglétének a feltétele változatlanul alapfeltétele az ügylet tényleges lebonyolításának. Talán annyi könnyebbség lett, hogy már nem szükséges az u.n. NET engedély (más szóval a Cocom engedély) beszerzése a haditechnikai termékek országon kívüli kereskedelméhez. Ez azt jelenti, hogy most már csak egy hatósági szervezet kezében összpontosul mind a felelősség, mind pedig, a döntés is.

II. 3. Most pedig **néhány** olyan szakmai kérdés (a teljességre való törekvés nélkül), mely engem, mint kereskedőt, a legjobban érint *az új rendelet szerinti munkában:*

- a) Mint tudjuk az Európai Unió egységes vámterületet képez. Miután a Magyar Köztársaság kötelező érvénnyel elfogadta a **2913/92/EGK** rendeletet, tehát a Közösségi Vámkódexet, ez azt jelenti, hogy mind az áruk minősítésében, a tevékenység meghatározásában, valamint a **tevékenységi terület** nevesítésében is

¹³ Miután cikkem első részében ismertettem az említett okmányok/engedélyek fogalmát és rendeltetését, a II. részben ezt az ismertetést nem teszem meg. Ebben a kérdésben nincs különbség a 48/1991. és a 16/2004. sz. rendelet között.

ez az okmány az alapvető. Ennek némileg ellentmond, de tény, hogy minden ország maga szabályozza a haditechnikai eszközök kereskedelmét. Ezért vezették be a „*transfer*” fogalmát. Transfernek nevezi a rendelet azon ügyleteket, melynek végrehajtási területe az EU. Ugyanakkor egy „*transfer*”-ral dolgozó kereskedőnek ugyanazon engedélyeket / végfelhasználói igazolást, stb. kell beszereznie, mintha az unión kívülre (tehát egy valós exportra) dolgozna. Igaz, bizonyos esetekben egy „*egyszerűsített eljárás*” is lehetséges.

- b) Habár a szigorúan vett vámhatárok az unión belül már megszűntek, a speciális területen a belső – és már csak elvileg létező - határok átlépésekor a „*vámellenőrzés*” változatlanul meg fog történni. A korábban megismert alapossággal, szigorral, okmányvizsgálattal együtt. Ezért szükséges az ellenőrző szerv részére az új vámazonosító szám (**VPID**) és a nemzetközi adószám is. Sőt, az újonnan felállításra kerülő mozgó vám-ellenőrző egységek szintén ellenőrizhetik az áruforgalmat.
- c) Az engedélyező hatóság, egy tárgyalási engedély kiadásának / elbírálásának lehetséges idejét most is **90 napon** határozta meg. Ez az időtartam – szerintem – rendkívül hosszú, ezt egy reális ügylet ritkán viseli el.

A rendelet, a korábban bevált és esetenként alkalmazott „*rendkívüli eljárásról*”, mely lehetővé tette bizonyos esetekben a soronkívüliséget – nem szól.

Remélhetőleg, ha szükség lesz erre, akkor majd ilyen eljárási mód is lesz a rendelet alkalmazásában, illetve a hatóság nem fogja kívárni a rendelet adta maximális időtartamot az elbírálásban.

- d) Minden külkereskedelmi szerződésben fontos helyet foglal el a „*vis major*” fogalmának a meghatározása. Az új rendelet (**16/2004. sz.**) már lehetővé teszi a kereskedő részére, hogy a „*tárgyalási engedély*” birtokában a külkereskedelmi magánjogi szerződést megkösse. Azonban, a „*tárgyalási engedély*” birtoklása **nem garantálja** a szerződés megkötéséhez és az ügylet lebonyolításához szükséges „*forgalmi engedély*” automatikus kiadását.

Tehát, a kereskedőnek a szerződését „*klauzulával*” kell ellátni, mert különben, ha politikai okokból ki nem adott „*forgalmi engedély*” hiánya miatt nem tud teljesíteni; akkor a magyar hatóság

„*vis major*” igazolást **nem ad ki**. Ha viszont ilyen helyzetben a kereskedő az adott piacon nem tudja magát kimenteni, akkor teljes egészében ellehetetlenül, sőt még súlyos anyagi vonzatai is lehetnek a nem teljesítésnek.¹⁴

Ez az állapot pedig minden olyan esetben bekövetkezhet, ha akár a magyar, akár az EU bármely országának hatósága a célországba való szállítást politikailag nemkívánatossá nyilvánítja egy, a „*tárgyalási engedély*” kiadása óta bekövetkező valamilyen változás miatt.

Következtetések

A **2004. május 01**-vel hatályba lépett engedélyezési rendszer, gyakorlatilag a haditechnikai külkereskedelmi ügyletekkel kapcsolatos kockázatok többszöri és többszintű **értékelését** követeli meg.

Először az állam, a kormányrendeletben meghatározott szervezetein keresztül értékeli és dönt, hogy az állami (szövetségesi) érdekeknek megfelel-e az ügylet, beleillik-e az állam (és a szövetségesek) politikai és gazdasági elképzelésébe. Ez egy **makró-szintű** és egyben **politikai** döntés.

Másodszor a „többszereplős” makró-szintű értékelés miatt a kereskedőnek **előzetesen** nagyon alaposan vizsgálnia kell egy esetleges ügylet előtt, annak érdekében, hogy megelőzhesse a negatív döntést (azaz, a „*tárgyalási engedély*” visszautasítását).

A rendkívül alaposan átgondolt és az elmúlt 13 év tapasztalatát figyelembe vevő új rendelet megadja a lehetőséget a kereskedői önállósághoz, pl. az előzetes piackutatáshoz, de a kereskedők figyelmét már főleg a **mikro-szintű**, tehát a **vállalati-szakmai döntésekre**, az ügyletek megvalósíthatóságának **alaposabb szakmai elemzésére** irányítja.

Mindezzel egyidőben nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a politikai szempontból rendkívüli kényes haditechnikai kereskedelemben az állami érdekek megfelelően bármikor bekövetkezhet „az állam di-

¹⁴ A polgári kereskedelemben az elismert „vis major” helyzetet / fogalmat a Párizsi Nemzetközi Kereskedelmi Kamara elvei szabályozzák. Ezek: a vis major helyzet, (állapot), esemény hivatalos közzététele a sajtóban; ezen tény igazolása Külügyminisztérium (Gazdasági Minisztérium) vagy Kereskedelmi Kamara által.

rekt beavatkozása” ami tovább fokozza a gazdálkodó szervezetek kockázatát.

Ahogy az előző rendelet működőképességét, úgy a 16/2004. sz. Kormányrendeletét is, az elkövetkező évek gyakorlata fogja megmutatni, bár én úgy látom, hogy **a tendencia** – az Európai Unióban már más területen megvalósult, ágazati szintre lebontott, **egységes kereskedelem-politika** és **eljárási elv** felé mutat.

Köszönet-nyilvánítás:

Ezúton szeretném megköszönni a GKM Közigazgatási és Engedélyezési Hivatala, Haditechnikai Főosztálya munkatársainak konzultációs segítségét.

Felhasznált irodalom:

1. 48/1991. (III.27.) Korm. Rendelet a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kiviteléről, behozataláról, illetve reexportjáról.
2. 112/1990. (XII.23.) sz. Korm.rendelet az áruk, szolgáltatások és anyagi értékeket képviselő jogok kiviteléről illetőleg behozataláról.
3. A jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásáról szóló 1997. évi CIII. törvény.
4. 41/1999.(VII.16.) GM rendelet a külön (tevékenységi) engedélyezés rendjéről.
5. A kormány 16/2004.(II.6.) Korm. Rendelete a haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről.
6. A kormány 50/2004.(III.23.) Korm. Rendelete a kettős felhasználású termékek és technológiák külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről.
7. „Wassenaar-i Megállapodás” a Hagyományos Fegyverek és Kettős Felhasználású Termékek és Technológiák Exportja Ellenőrzéséről (1334/2000/EK rendelet).